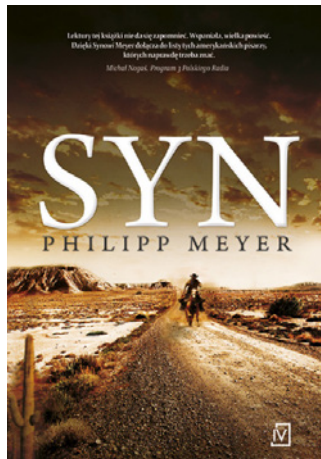

Philipp Meyer Syn

przeł. Jędrzej Polak,
wyd. Czwarta Strona, Poznań 2016

DKK dyskusyjny klub książki

Kiedy (...) Meyer w Synu przez trzy strony pisze o procesie wytwarzania tuków przez Komanczów, a chwilę dalej o technologii wydobycia ropy naftowej sto lat później, to ja to doceniam nie tylko dlatego, że się wysilił. To mi pozwala wejść w świat powieści. Taka proza coś mi robi. A komu w Polsce chce się robić taki research? Może Oldze Tokarczuk.

Szczepan Twardoch, wywiad dla Gazety Wyborczej

Miażdżąca epicka powieść o amerykańskim Zachodzie. Jej ekspresyjność i niewyczerpywalna pomysłowość narracyjna stawiają ją na równi z takimi klasykami gatunku, jak Krwawy południk McCarthy'ego. W postaci Eliego Meyer stworzył totrzykowskiego antybohatera, pełnego niezaspokojonych ambicji i niewypowiedzianych żalów.

The Sunday Telegraph

Opis

Akcja epickiej powieści Philippa Meyera rozpoczyna się w 1849 r., gdy gospodarstwo teksańskich osadników zostaje napadnięte przez plemię Komanczów. Indianie w brutalny sposób mordują rodzinę McCulloughów i pozostawiają przy życiu jedynie dwóch synów: Eliego i Martina, których wprowadzają na swoje tereny. Chcą zrobić z dwóch białych chłopaków niewolników. Wycieńczającą przeprawę przeżyje tylko Eli, który na własne oczy będzie widział jak Indianie zabijają jego brata. Eli sam trafia do wioski Komanczów i tam wyrasta na jednego z nich. Ale jego korzenie oraz prawdziwa tożsamość upomną się o niego i chłopak po licznych perypetiach wróci do białych. Philipp Meyer nieustannie miesza wątki z różnych okresów życia Eliego. Obserwujemy losy uprowadzonego chłopaka, który w pewnym momencie oswo-

bia się z niewoli i z czasem zaczyna wspinać się po indiańskiej drabinie społecznej. Później z roku na rok rośnie w siłę i gromadzi coraz większy majątek. Po dramatycznych doświadczeniach młodości i szkole życia, jaką dostał od Indian, Eli staje się jednym z najbardziej drapieżnych i bezwzględnych osadników w okolicy. Przeciwników eliminuje, a wrogów zabija. Poznajemy na przemian historię jego wielopokoleniowej rodziny od dzieciństwa Eliego, aż po czasy kiedy stanie się głową rodu i seniorem potężnych McCulloughów – najbardziej wpływowej i najzamożniejszej rodziny w Teksasie, która zdobyła swoją pozycję za sprawą inwestycji naftowych. Jednak przeszłość i bezwzględność Eliego coraz silniej rzutuje na jego rodzinę. Trauma i grzechy młodości odciskują piętno na każdym z jego potomków.

Problematyka

Syn to naturalistyczna powieść, w której autor nie stroni od brutalności i okrucieństwa opisów. To także portret surowego życia na amerykańskim Południu, kiedy o ziemię trzeba było walczyć, a o bezpieczeństwo dbano samodzielnie z bronią w ręku. To powieść, która jednocześnie mitologizuje

i demitologizuje historię Stanów Zjednoczonych. Jej monumentalizm – rzadko spotykany we współczesnej prozie – pozwala nazwać ją epicką. Amerykańscy krytycy zgodnie uznali Syna za arcydzieło, wpisujące się w tradycję wielkich amerykańskich powieści, które borykały się z historią

i tożsamością USA. Opowiadały o kształtującej się państwowości, o bezwzględnej walce z Indianami, a potem stopniowej ich eksterminacji. O rewolucji przemysłowej, o budowie kolei, o wydobywaniu ropy naftowej i o wojnie z Meksykiem. Taki też jest *Syn* i dlatego powieść Meyera zasługuje, by postawić ją na jednej półce z wielkimi amerykańskimi powieściopisarzami:

Williamem Faulknerem, Ernestem Hemingwayem, Johnem Steinbeckiem i Cormackiem McCarthy'm. *Syn* był nominowany do Nagrody Pulitzera w 2014 r. W 2017 r. na podstawie powieści powstał serial telewizyjny z Piercem Brosnanem w roli Eliego McCullougha.

Tematy do dyskusji

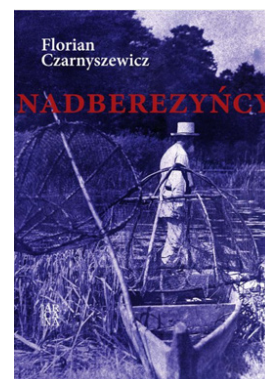
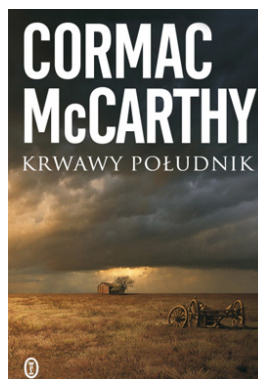
- Czy *Syna* można nazwać westernem? Jak powieść Philipa Meyera wpisuje się w narrację o Dzikim Zachodzie? Czy wychwala ona męstwo Amerykanów, czy może potępia ich za przemoc, z jaką zdobywali ziemię?
- Moralitet to utwór literacki, który niesie przesłanie moralne. Czy *Syn* to moralitet? Jakie byłoby przesłanie moralne powieści Philipa Meyera?
- Do czego służy naturalistyczna drobiazgowość w powieści Meyera? Czy jego powieść mogłaby się obejść bez szczegółowych opisów konstrukcji broni, techniki polowań, a także sposobów zabijania i ocalenia wrogów?
- *Syn* to opowieść gloryfikująca czy potępiająca tradycyjnie rozumiane męstwo?
- Jakie ziemie i jaki okres w dziejach Polski można by uznać za analogiczny do tego, który opisał Philipp Meyer w Ameryce? Gdzie i kiedy mogłaby się rozgrywać akcja polskiego *Syna*?

Warto przeczytać

Krwawy południk, Cormac McCarthy, przeł. Robert Sudół, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2010;

Nadberezyńcy, Florian Czarnyszewicz, wyd. Arcana, Kraków 2010;

Rzeka złodziei, Michael Crummey, przeł. Michał Alewnicz, wyd. Wiatr od morza, Gdańsk 2016.

Poleca

Marcin Kube – dziennikarz i recenzent „Rzeczpospolitej”. Pisze o literaturze, filmach i serialach. Publikował w tygodniku „Przekrój” i miesięczniku „Sukces”. Z wykształcenia kulturoznawca i prawnik, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego. Jest autorem programu „Zapomniani odzyskani” w TVP Kultura prezentującego sylwetki mało znanych pisarzy i pisarek z historii polskiej literatury.

